

Vrijwillig de armoede in

FIDESCO

KATHOLIEKE ORGANISATIE
VOOR INTERNATIONALE
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

LORENZO, NOËL EN FAM. VD BAAN

Queridos amigos,

Lorenzo is een Italiaanse kandidaat-priester die 14 jaar werkt bij de Arsenal da Esperança, in een van de oudste delen van São Paulo. Daar ving de gemeente 100 jaar geleden landlopers op. Begin jaren negentig was het terrein vervallen. De Fraternità della Speranza uit Turijn heeft het opgeknapt en vangt er nu iedere nacht 1200 daklozen op.

In februari waren we op bezoek, samen met Noël Rey van Fidesco. Een opmerking van Lorenzo blijft ons bij. "Wij evangeliseren door gewoon ons werk te doen. Wij spreken vooral niet over God, omdat de daklozen op iedere straathoek van São Paulo al over Hem horen."

Dat is nauwelijks overdreven. Hier bestaat geen sprakeloosheid over God. De Paulistas betrekken God bij hun dagelijks leven. Als je iemand vraagt hoe het gaat, luidt het antwoord: tudo bem, graças a Deus (Alles goed, dankzij God). En als je zegt: tot morgen, dan antwoorden ze: Se Deus quiser, als God het wil.

Dit is een van de dingen in het pastoraat die ons lastig vallen. We zijn verrast door het voortdurende beroep op de voorzienigheid. We moeten ons in ons werk dus inleven in een godsbeeld dat afwijkt van het onze en dat is moeilijker dan we vooraf hadden gedacht.

Veel christenen die wij in São Paulo tegenkomen, lijken net als moslims (50% van de bewoners van de Casa do Migrante is moslim) te geloven dat alles de wil van God is. Dat merken we in het taalgebruik van de gelovigen, en bijvoorbeeld ook in de uitleg van het evangelie op de eerste zondag van de 40-dagentijd tot Pasen. Lucas beschrijft dat Jezus in de woestijn op de proef wordt gesteld door de duivel. In Lucas 4, 5-7 wordt Jezus macht

over alle koninkrijken van de wereld aangeboden. De duivel zegt dat hij die macht kan geven aan wie hij wil. "Als u in aanbidding voor mij neervalt, zal dat allemaal van u zijn," zegt de duivel.

In zijn uitleg moedigde de priester ons aan om (net als Jezus) geen macht te ambiëren, maar repte met geen woord over hoe we Gods macht kunnen rijmen met het

kwaad in de wereld. Gods voorzienigheid is bepalend voor het godsbeeld van gelovigen die wij spreken. Op dit punt hebben wij een andere overtuiging en die zit ons soms in de weg. Wij denken dat de krachten die ons aanzetten tot trots, egoïsme en geldzucht dominant zijn in de wereld. Het lijdt voor ons geen twijfel dat God in staat is die krachten te bedwingen. "Of denk je dat ik mijn Vader niet te hulp kan roepen? Dan zal Hij me dadelijk bijstaan met meer dan twaalf legioenen engelen," zegt Jezus in Mt 26, 53. Bovendien, omdat voor God niets onmogelijk is (Lc 1, 37), zou Hij direct kunnen ingrijpen in het leven van ieder. Wij beamen dit geloof, maar hebben ook geleerd dat God in de wereld vooral versluierd opereert. De mogelijkheden voor God om te sturen in ons leven heeft Hij zelf beperkt – om ons de vrijheid te geven dat wij zelf bepalen of we het goede doen. Wij zijn geen marionetten in Gods hand. Hij handelt in de wereld, maar op een niet eenduidige manier, niet altijd direct herkenbaar. Allemaal met als doel dat wij zelf verantwoordelijkheid nemen.

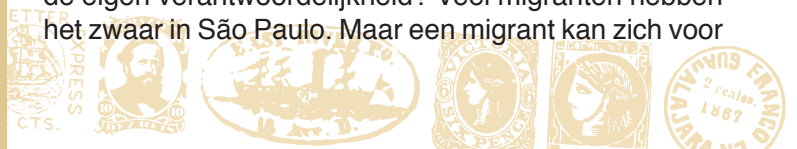
SLAAPZAAL ARSENAL

Wat is FIDESCO?

FIDESCO (Latijn voor Fides, Geloof en Coöperatie) is een internationale katholieke organisatie die in 1980 ontstaan is in Frankrijk. Fidesco heeft als doel het uitzenden en begeleiden van vrijwilligers om in ontwikkelingslanden bij te dragen aan de volledige ontwikkeling van de bevolking. Fidesco zendt vrijwilligers uit naar ontwikkelingsprojecten van de lokale kerk.

www.fidesco.nl

Wie in een ander land is, merkt dat er dingen anders zijn dan wat hij/zij van huis uit gewend is. In ons werk bij Missão Paz merken we dat vooral in het beroep op de leiding van God. Of het nu gaat om woonruimte of om werk dat goed betaalt... Se Deus quiser is een uiting waarmee men afhankelijkheid betuigt. Hoe zit het dan met de eigen verantwoordelijkheid? Veel migranten hebben het zwaar in São Paulo. Maar een migrant kan zich voor

THE PUZZLE OF EVIL

vertrek naar São

Paulo informeren over de hoogte van de lonen. Was het de voorzienigheid die hem/haar naar São Paulo deed gaan en moet de voorzienigheid daarom iets doen aan teleurstellende lonen en woonomstandigheden? Dit zijn concrete vragen die voortkomen uit een ander godsbeeld en wij weten niet altijd hoe daarmee om te gaan.

Wij delen met veel migranten het beeld dat God is als een Vader die hoopt dat we zijn liefde beantwoorden. Uit de evangeliën komt het beeld naar voren dat het God niet te doen is om gehoorzaamheid aan Hem (tot gehoorzaamheid ben je gedwongen), maar om het weerspiegelen van zijn liefde. Die hoop impliceert dat de mens vrij is om een relatie met Hem aan te gaan, of niet. Wij geloven dat die vrijheid ons door God gegeven is.

Voor geloof is dus een persoonlijke beslissing nodig. Stel dat we met zekerheid zouden kunnen vaststellen dat gebeurtenissen het antwoord zijn van God op gebeden. In die situatie zou gebed een instrument worden – automatisch. Je bent op je achterhoofd gevallen als je dan geen relatie met God aangaat. Als iedere bede wordt verhoord, is er geen ruimte meer voor een verhouding uit liefde.

Onze vrije wil is een groot goed. Omdat wij niet kunnen overzien of de vrijheid in het gedrang komt – van onszelf, van andere gelovigen of van de mensen die zich van God hebben afgekeerd – als we beroep doen op Gods handelen, zijn wij in gesprekken met parochianen (Brazilianen en immigranten) terughoudend om ontwikkelingen in hun leven te duiden in het licht van Gods wil. Zij hopen op een verblijfsvergunning, familiehereniging, (beter) werk, se Deus quiser. En zij stuiten in een gesprek daarover op de gereserveerde houding van twee Nederlanders. Wij houden hen voor dat de mogelijkheden tot ingrijpen in de wereld beperkt zijn voor God en dat je Se Deus quiser als een lichtvaardige opmerking kunt opvatten: zou God

alles beheersen en zoveel lijden in de wereld toestaan, dan zou Hij kwaadgezind zijn. “Wij twijfelen of God alle draden in ons leven in handen heeft, maar dat wil niet zeggen dat we het gebed opgeven. Bidden is juist erkennen dat de adem van de Geest ons draagt naar plaatsen die we nog niet kennen. Bidden helpt om Gods wil te herkennen en zijn instrument te worden,” zeggen wij, maar daarmee is de discussie verre van afgerond.

“We bidden toch dat Uw wil geschiede,” vragen zij. En wij antwoorden dat het Onzevader een

engagement vergt van degene die bidt, namelijk om steeds Gods wil te zoeken en daarvoor onze eigen wensen opzij te zetten. En we zeggen dat Jesaja (55,8) aangaf dat Gods wegen niet per se dezelfde zijn als onze wegen. Wij leggen uit dat God, volgens ons, niet wil dat zijn handelen eenduidig herkenbaar is – opdat mensen in vrijheid voor of tegen een relatie met Hem kiezen. Dit betekent dat zijn ingrijpen in de wereld beperkt moet blijven tot handelingen die kleine effecten hebben. En nee, God komt volgens ons waarschijnlijk niet tussenbeide bij grote crisis in de wereld... Uitgangspunt is dat de keuzevrijheid van mensen gerespecteerd moet worden, ook als die mensen kiezen voor conflicten. Hij wenst zich die conflicten niet, maar zal de vrijheid van de mens niet prijsgeven om de wereld naar zijn hand te zetten. Als wij God almachtig noemen, zeggen wij daarmee dat God de wereld heeft geschapen en in die wereld kan ingrijpen, maar niet ten koste van de handelingsvrijheid van de mens.

We laten niet na te zeggen dat ook wij geloven dat God handelt in de wereld. Maar wij denken dat ingrijpen in de wereld voor God zo delicaat is dat zijn handelen alleen met gelovige ogen herkenbaar is. Dat handelen mag niet tot geloofsdwang leiden: iedereen heeft de vrijheid te voorkomen dat hij/zij door God als instrument wordt gebruikt. De catechismus (1730) leert ons dat God rationele wezens schept die initiatief kunnen nemen. Hieruit volgt voor ons dat God zich niet aan ons op wil dringen. Hij verleidt ons, Hij nodigt ons in vrijheid tot relatie met Hem, maar legt die relatie niet op.

Het lijkt dat het uitspreken van Se Deus quiser een geloofspeiler is. Of dit eventueel te maken heeft met de invloed van de (groeierende) pentecostale kerken, weten we niet. Achter ons huis staat een enorme pinksterkerk, die altijd open is en plaats biedt aan 25 duizend mensen – die met bussen vol worden aangevoerd. Ook in die kerk, Deus é amor, hoorden wij dat we in alles afhankelijk zijn van Gods wil. Maar het is voor ons onmogelijk om aan te geven of deze geloofstaal die van de katholieken beïnvloedt.

BRAZILIE

GODELIEVE EN ERIK VAN DER BAAN

Theoloog zijn in een andere cultuur, te midden van veel geloofsrichtingen, vinden wij ingewikkeld. Je kunt werkstukken over het onderwerp schrijven. Maar ervaren is anders.

Na overleg met de paters bieden we meer catechese aan over wat de rooms-katholieke kerk leert. Sinds we als gift een beamer hebben ontvangen, projecteren we op een muur in de Casa artikelen van de jongerencatechismus Youcat (bijvoorbeeld Youcat 507: bidden is niet vragen om een resultaat, maar is vragen naar de wil en de nabijheid van God). We illustreren dat met Youtube-filmpjes.

Het rooms-katholieke profiel van de Casa onderstrepen we ook door de Franstalige mis op de binnenplaats van de Casa voor te bereiden. En tijdens het wachten in de rij voor het avondeten wordt een Onzevader voorgebeden. Verder nodigen we mensen uit deel te nemen aan een avondgebed. En soms nodigen we bewoners van de Casa uit voor bijzondere vieringen (Aswoensdag, Goede Vrijdag, Pasen) en aanbidding (Nightfever).

Sommige moslims gaan in op die uitnodiging. En tijdens de laatste Nightfeveravond speelde een Russisch orthodoxe jongen gitaar. Wij genieten van die momenten – net als van de geloofsgesprekken die we her en der met de migranten hebben.

Een gesprek is altijd tasten. Maar iedereen weet dat ook wij buitenlanders zijn, dat bindt. Daarbij geldt in de Casa respect als uitgangspunt. Geen van de bewoners hoeft zich zorgen te maken dat wij hun de maat nemen. De paters hanteren een rigide regel waar het gaat om respect voor elkaars geloof: iedereen heeft de ruimte te getuigen van zijn geloof. En alle geloofsrichtingen zijn welkom in de Casa. Er zijn weken dat het aantal katholieken beperkt is, wat ons werk eerlijk gezegd nogal eens bemoeilijkt. Hoe de zang voor de Franstalige mis voorbereiden met weinig mensen? Maar we hebben de praktijk te accepteren: bij de beoordeling of iemand in de Casa mag verblijven, speelt geloofsopvatting geen rol.

Wij zijn veel bezig zijn met de vraag hoe wij onze houding als christen goed vormgeven te midden van de migranten. Het is immers

INTERVIEW GODELIEVE VOOR VASTENACTIE

Fidesco
Nederland

Beste donateurs,

Deze keer ontvangt u drie nieuwsbrieven in een: Godelieve en Erik en Mathe die

nu op missie zijn, en de afsluitende dankbrief van Dennis, die al weer een tijd terug in Nederland is.

De brieven geven een beeld van de uitdagingen waarmee een vrijwilliger om moet gaan: onzekerheid, veranderingen in de situatie, ervaren van de beperktheid van wat je kunt doen, dat lijden niet altijd op te lossen is. Soms lijken de verschillen heel groot tussen de mensen, de culturen. Moeilijk om elkaar te begrijpen.

En toch blijft er iets wat ons bindt, of beter: iemand die ons bindt. Hij, uit wie de schepping is voortgekomen. De Liefde in persoon, die zijn liefde getoond heeft, door zichzelf op te offeren voor ons aan het kruis. Dit is liefde die tot het uiterste gaat.

We hebben allemaal honger naar liefde, willen liefde ontvangen. Dat geldt voor de mensen in de ontwikkelingslanden net zo als voor ons. Het bijzondere van liefde is dat ze groeit door te geven, we worden rijker door te geven. Toen ik net getrouwd was zei iemand tegen mij: nu is de gulden (het is al een tijd geleden) nog maar twee kwartjes waard. Maar, antwoordde ik, gedeelde vreugd is dubbele vreugd, dus de som blijft gelijk, de gulden is nog steeds een gulden. Terugkijkend lijkt het me zelfs alsof het delen de vreugde meer dan verdubbelt.

We zijn onze vrijwilligers heel dankbaar, dat ze liefde in actie beoefenen, dat ze delen wat ze in hun armoede kunnen geven. Ze geven hun tijd en kracht, ook al lijkt het soms de spreekwoordelijke druppel op de gloeiende plaat. Maar veel druppels op de gloeiende plaat hebben wel effect, denk maar aan de regen. Je moet maar durven, om met een druppel beginnen. Wie weet volgen er anderen.

We hebben in de afgelopen kersttijd veel van die grote en kleine druppels mogen ontvangen van u en andere gevers. Het is hartverwarmend om te zien hoeveel mensen bereid zijn om te geven, om mee te leven met mensen die het hard nodig hebben. Dit geeft ons en veel mensen in de wereld hoop!

Johannes en Miriam Witt

Migrantenpastoraat

GODELIEVE GEEFT PORTUGESE LES 2

PORTUGESE LES (DVD VASTENACTIE)

balanceren. Leidraad is onze verantwoordelijkheid om de missie van Christus op aarde voort te zetten. Jezus heet Christus (Gezalfde), omdat zijn volgelingen geloven dat Hij de beloofde Gezalfde van God is: Hij is onze Koning, Priester en Profeet. Iedereen die gedoopt is, heeft de Geest van God ontvangen en is daarom lid van het Lichaam van Christus. Daarom deelt hij/zij in de drievoudige functie van koning, priester en profeet. Wij zoeken naar manieren om die missie concreet te maken.

De profetische verantwoordelijkheid is te getuigen van God. Dat doen we door de projectie en in geloofsgesprekken, zoals hiervoor beschreven.

Het 'gemeenschappelijk priesterschap' betekent dat gedoopten aan de wereld Gods aanwezigheid tonen. Dat doen we o.a. door een avondgebed aan te bieden en met Nightfever op zaterdagavond: op straat geven we mensen theelichtjes en nodigen hun zo voor een ontmoeting met God de kerk in. Jongeren maken muziek, de kerk staat vol kaarsen, er wordt niet gesproken. Het is opmerkelijk te zien hoeveel mensen van de mogelijkheid gebruik maken – de een blijft

enkele minuten, de ander een uur.

Als derde delen wij in de koninklijke functie. Een koning heeft verantwoordelijkheid voor zijn mensen, vooral voor wie hem het hardst nodig heeft. Christus identificeert zich met de behoeftigen, onder wie vreemdelingen (Mt 25). Daarom helpen we met onderdak, geven we taallessen, begeleiden naar werk. Maar is een migrant per se arm? Armoede kent verschillende aspecten: sommige migranten zijn analfabeet of ziek, die hebben moeilijk toegang tot de arbeidsmarkt. Maar er zijn ook migranten die dure visa en vliegtickets betalen om een nieuw leven te starten in São Paulo. Daarom is de vraag voor ons zo belangrijk hoe wij die koninklijke functie invullen.

Wij wensen jullie een goede Paastijd toe,
Godelieve, Erik en Boaz

FIDESCO NEDERLAND

Voor informatie of sponsoring: tel.: 085-2731732
Rooseveltlaan 2, info@fidesco.nl
2215 NX Voorhout www.fidesco.nl

